

כד ע"ב-כה ע"א. מלקות בהנאה שלא כדרכה

לאחר עיסוק בסוגייה של הנאה מאיסורים, אומר רבי אבהו בשם רבי יוחנן: "כל איסורין שבתורה אין לוקין עליהם אלא (אם אכלם) כדרך אכילתם", או בגירסא נוספת "כדרך הנאתן" (דרך ההנאה בחלב הוא בהבערה או במשיחת עורות, ולכן מהגירסא הראשונה ממעטים את האוכל חלב שאינו מבושל, ומהגירסא השנייה ממעטים את המתרפא בחלב וכ"ש האוכל). מסיף אב"י ללמד שבאיסור כלאי הכרם כולם מודים שאפילו אם נהנה לא כדרך הנאה – לוקה. הגמרא מקשה על קביעתו של אב"י ע"י לימוד איסור הנאה מכלאי הכרם לאיסור הנאה בבשר וחלב, וקובעים שהלימוד הזה היה נפרך אם היינו למדים שבאיסור כלאי הכרם לוקה בהנאה שלא כדרכו. ומתרצת שאף על בשר בחלב לוקין בהנאה שלא כדרכו (לשיטת אב"י, אך לשיטת המקשן הלימוד נעשה מטריפה שאסורה רק בהנאה כדרכה).

אב"י

אב"י: הכל מודים בכלאי הכרם שלוקין עליהן אפילו (אם נהנה מהם) שלא כדרך הנאתן. מאי טעמא? משום דלא כתיב בהו אכילה (שכתוב "לא תזרע כרמך כלאים פן תקדש המלאה" (דברים כב, ט) "פן" הוא לשון לאו, ו"תקדש" כוונתו "תוקדש" - תישרף. אם היה נכתב "לא יאכל" היינו למדים שכלאי הכרם נאסרים רק באכילה, אך נכתב חובת שריפה ללמדנו שכל הנאה אסורה, אפילו לא כדרכה).

איסי בן יהודה

הלימוד	אופן הלימוד	דחייה
איסור בשר בחלב באכילה	באיסור טריפה נאמר "וְאִנְשֵׁי קִדְשׁ תִּהְיוּ לִי וּבִשְׂרֵי בְשָׂדֶה טָרְפָה לֹא תֹאכְלוּ" (שמות כב, ל) ללמדנו שאף בשר בחלב אסור שנאמר "כִּי עִם קְדוֹשׁ אֲתָה לֵה' אֲלֹהֶיךָ לֹא תִבְשַׁל גְּדִי בַחֲלֵב אִמּוֹ" (דברים יד, כא).	
איסור בשר בחלב בהנאה מערלה	ערלה שלא נעשה בה איסור בשעת הנטיעה - אסורה בהנאה, ק"ו שנאסר בהנאה בשר וחלב יחדיו שבבישולם נעשה איסור (לאו "לא תבשל גדי")	איסור ערלה חמור, שהפרי חנט ונגמר בישולו באיסור, לכן נאסר בהנאה. אך א"א ללמוד לאיסור הנאה בבשר וחלב, שהיו מותרים קודם בישולם.
איסור בשר בחלב בהנאה מחמץ	חמץ שלא נעשה בו איסור קודם השעה השישית (שהיה מותר באכילה) ואסור בהנאה, ק"ו שיאסרו בהנאה בשר וחלב שקודם בישולם היו מותרים.	איסור אכילת חמץ חמור, שהינו בכרת, לכן נאסר בהנאה. אך א"א ללמוד לאיסור הנאה בבשר וחלב, שאין האוכל עונשו בכרת.
איסור בשר בחלב בהנאה מכלאי הכרם	כלאי הכרם שאין עונש כרת על אכילתם אסורים בהנאה, ק"ו לבשר וחלב שאוכלם אינו אסור בכרת.	ניתן לדחות: איסור כלאיים הינו חמור, שנאסר בהנאה אפילו לא כדרכה, לכן נאסר בהנאה. אך א"א ללמוד לאיסור הנאה בבשר וחלב, שאיסורו רק כדרכו.

אם כלאי הכרם נאסרו בהנאה, אפילו שלא כדרך הנאתן - מדוע לא נפרך הלימוד של איסי בן יהודה בהנאת בשר בחלב?

אב"י יתרץ: כפי שלוקים באיסור הנאה שלא כדרכה כלאי הכרם מפני שלא נכתב בהם איסור "לא יאכל", כך לוקים באיסור הנאה שלא כדרכה בבשר וחלב, שלא נכתב בהם האיסור "לא יאכלו" (ממילא הלמד והנלמד עונשם מלקות אף הנהנה בהנאה שלא כדרכה).

אומנם אב"י סובר שבאיסור בשר וחלב לוקים אפילו בהנאה שלא כדרכה (כ"ל), אך המקשן עליו סובר שלומדים איסור בשר וחלב מטריפה (אמירת הגמרא "נבילה" הינה לאו דווקא. רש"י), שאיסור הנאה ממנה הינו רק כדרכה (אכילתה, שכתוב בה "לא תאכלו"), כך בשר וחלב אסורים רק בהנאה כדרכה (לכן היקשה משיטתו על אב"י מדברי איסי בן יהודה. אך למעשה גם הוא סובר כשיטת אב"י בנוגע לעצם הלימוד "אכילה" שמלמד רק על איסור הנאה כדרכו).

ניתן לדחות: איסור כלאיים הינו חמור שגידולו נעשה באיסור, לכן נאסר בהנאה שלא כדרכה. אך א"א ללמוד לבשר וחלב שהיו מותרים באכילה קודם בישולם?

רב אדא בר אבהו: מכך שאיסי בן יהודה לא דחה כך ניתן ללמוד, שכלאי הכרם היו מותרים בעת שהיו זרעים טרם גידולו שורשים. אבל לאחר שגדלו השורשים הגדילה יחד עם הזרעים אסורים.

רב שמעיה: משמע מהמשנה שאם הוסיף העציץ נקוב לגדול נאסר הצמח כולו, אך נדייק שאם לא הוסיף לגדול - הזרעים מותרים בהנאה למרות שהינם כלאים (ואין איסור כלאים חל על הזרעים)?

רבא: אין קושיה בין שתי השיטות. מהפסוק "לא תזרע כרמך כלאים, פן תקדש המלאה, הזרע אשר תזרע ותבואת הכרם" (דברים כב, ט). למדים מ"המלאה" שנאסר רק מה שהתמלא (גדל. במקרה שנזרעו בהיתר), ומ"הזרע" משמע שאף הזרעים נאסרים (במידה ונזרעו הזרעים מלכתחילה באיסור).

כלאים פ"ז מ"ח

המעביר עציץ נקוב (שדינו כעציץ השתול בקרקע, שיונקים שורשיו דרך הנקב) בכרם (וישנו איסור כלאים בין הזרעים בעציץ לכרם), אם הוסיף מאתיים - אסור (ערלה וכלאי הכרם בטלים ברוב של 1:200, ולכן אם גדל העציץ יותר משיעור זה, כדוגמא ביחס 1:199 - כל העציץ נאסר משום כלאים. יחס זה נלמד מתרומה שבטלה ביחס ל 1:100, וכל איסור ערלה וכלאים הינו כפול באיסורו (שאסור גם אכילה וגם בהנאה) ולכן כפול בשיעור ביטולו. רש"י ע"פ הספרי במדבר יח, כט).

נעשה איסור	היה בו היתר	עונש כרת
לא נעשה	לא היה היתר (כל גידולו באיסור)	אין עונש כרת
בהותרת אחרי זמן הביעור	היה היתר קודם פסח	עונש כרת
בעירבוב בין הזרעים לכרם	1. היה היתר (כשזרע בהיתר) 2. לא היה בהיתר (כשזרע באיסור)	אין עונש כרת
בבישול "לא תבשל"	היה היתר קודם הבישול	אין עונש כרת